

INTEGRAREA BIBLIOGRAFIEI ÎN SPAȚIUL MEDIA COMUNICAȚIONAL – NECESITATE OBIECTIVĂ ACTUALĂ

INTEGRATING BIBLIOGRAPHY INTO MEDIA COMMUNICATION SPACE – CURRENT OBJECTIVE REQUIREMENT

Anna NAGHERNEAC¹, Elena SCURTU²

Abstract: *The subject of the study aims the role, the importance and the ways of framing the bibliography with all its norms in media communication space. It also examines the particularities and new meanings of bibliography that create a new bibliographic reality, which could be called mediabibliography. The applied section includes the bibliographic activity of the USARB Scientific Library, products of which are transferred to the media for efficient searches.*

Keywords: *bibliographic activity, bibliographic product, bibliographic integration, media communication, mediabibliography, infology, infographics*

Civilizația electronică cu noile posibilități și modalități de înregistrare și comunicare a informației a schimbat imaginea, poziția, funcția bibliografiei în societate, în conștiința umană. De altfel, bibliografia și-a schimbat reprezentările de-a lungul secolelor, în dependență de noile revoluții sociale, tehnice și tehnologice, cea fundamentală „de a restitui contemporanilor și posterității un anumit teritoriu al culturii scrise, a salva de la uitare creații spirituale” rămânând neschimbată [2, p. 157].

Referindu-se la societatea contemporană cu mari posibilități informaționale, bibliologul român Ion Stoica declară „pentru ca

¹ ana.nagherneac@gmail.com

² elenagrama@list.ru

lumea cunoașterii și acțiunii umane să nu devină o lume de zgomote și de redundanțe negative, de consumuri iraționale de timp și de resurse, trebuie ca informația să-și poată exprima potențialul ei sistemic și valoric, adică să răspundă nevoilor lumii de azi și de mâine, ca urmare a unei abordări și a unui tratament critic, organizat de forțele sistemismului societății” [4, p. 9].

Analizând spusele bibliologului, ajungem la concluzia că importanța bibliografiei cu toate normele sale de identificare și ordonare a documentelor este una majoră și acuma.

În epoca documentelor tipărite activitatea bibliografică se desfășura în biblioteci (acestea fiind dominante), librării, edituri, centre informaționale, având caracter de evidență, de înregistrare a acestor documente.

Posibilitățile de informare se multiplică, se modifică paralel cu apariția radioului, televiziunii, Prezentări de documente, diverse recenzii, interviuri s-au dovedit a fi destul de eficiente și influente (se prezentau din cele mai importante, reușite documente). Oricum, această perioadă, era și este și acuma, a documentului tipărit. Presa, radioul, televiziunea atestă mijloace enorme în informarea populației cu documente de calitate.

În noul spațiu comunicațional, numit mediacomunicațional, două modalități de transmitere a informației se completează și se influențează: cel tradițional cu documente tipărite, presa, radioul, televiziunea, cinematograful, scena teatrală... și cel modern – mediul virtual Internet, e-mail, rețele sociale, telefoane mobile de toate generațiile, video...

Conceptul *media* este interpretat ca un spațiu cultural-informațional, care cuprinde toate sursele/mediile de transmitere a informației pentru un număr mare de persoane: televiziune, radio, Internet, presă.

Noțiunea *media* apare în limba engleză (sec. XVI) cu sens de *mediator*. Concomitent cu descoperirile tehnice noi (sec. 19, 20), termenul este utilizat cu sens de comunicare (pentru toți), apoi *massmedia* cu sens de informare în masă a populației. Noțiunea actuală *media-comunicare* înglobează toate modurile de transmitere a

informației.

Noile mijloace de difuzare a informației au modificat radical câmpul comunicațional al bibliografiei, ea obținând noi sensuri, noi interpretări în concordanță cu diversitatea contextelor teoretice, creându-și noi configurații de existență, dar păstrând funcția ei esențială, cea de intermediar între informație și om, „un tezaur cultural, un mijloc continuu de realizare a tuturor valorilor culturale, pe care le pune în circuit [2, p. 160], o „sinteză a cunoștințelor dintr-unul sau mai multe domenii, pe care le sistematizează în clase ale cunoașterii, în diviziuni și subdiviziuni și le oferă ca repere în explorarea unui subiect” [1, p. 34].

S-ar părea că în condițiile actuale activitatea bibliografică este impusă să-și extindă spațiul, dar în realitate ea se localizează doar în biblioteci, termenul „bibliografie” fiind substituit de termenul „informație”. Faptul este motivat prin diminuarea autorității bibliotecilor, a prestigiului profesiei de bibliograf în societate. O problemă este lipsa cercetărilor în domeniul bibliografiei. Teoreticienii nu cercetează la nivelul necesar posibilitățile mari ale bibliografiei ca instituție socială independentă, ea fiind explicată ca „domeniu care are ca obiect de studiu principiile și tehnicile de identificare, de descriere și clasificare a documentelor” [3, p. 65].

În ultimii ani au fost publicate articole, comunicări ale bibliologilor ruși care încearcă să reinterpreteze rolul actual al bibliografiei în condițiile media, atribuindu-i noi sensuri, noi explicații, noi interpretări lexicale.

Cercetătoarea M. A. Vohrășeva este de părerea că realitatea media impune bibliografiei obligațiunea de a o integra în sistemul său de preocupare. Bibliografia, la rândul său, obține noi particularități și noi sensuri care se intersectează și care crează o nouă realitate bibliografică, ce ar putea fi numită *mediabibliografie*, care include în sine mai multe experiențe ce pot fi atribuite mai multor mijloace din spațiul mediacomunicațional, realizând și funcția sa de secole: prelucrare, păstrare, și difuzare a produselor bibliografice” (*«Библиография с включением в различные средства коммуникации приобретает дополнительные свойства и смыслы, которые синергетически*

взаимодействуют, накладываются на старые, тем самым происходит рождение нового качественного состояния, возникновение иной библиографической реальности, которую можно обозначить понятием медиабibliография, которая включает в себя множество культурных практик применительно к разным средствам медиакоммуникации. Эта также область деятельности связанная с переработкой, хранением и распространением библиографического медианпродукта. [5, p. 20]. Produsul bibliografic în spațiul mediacomunicațional obține noi particularități: caracter de masă, operativitate, interactivitate, accesibilitate.

Nu mai puțin importantă este și evaluarea informației. Bibliografia, cu exigențele și imperativele sale, și-ar aduce contribuții în spațiile medii cu un număr imens de informații, în filtrarea informațiilor ne semnificative și superflue, fiindcă conform spuselor lui Ion Stoica „Raporturile dintre emisia și recepția de informații devin paradoxale. Dincolo de explozia cantitativă, emisia tinde să devină un teritoriu plin de bariere și dificultăți de toate felurile, iar recepția tinde să implice o risipă majoră de resurse materiale și de energii intelectuale, dacă cele două procese fundamentale nu sunt abordate unitar. Costurile regăsirii pertinente sunt deja, de multe ori, mult mai mari decât costurile producției de informații” [4, p. 8].

Activitatea mediabibliografică este parte componentă a universului informațional cu activități teoretice și aplicate numit *infologie* (informație+știință), care cercetează legi și fenomene ale informației. Infologia este numită pilonul principal pe care se menține societatea contemporană cu o realitate informațională foarte complicată.

Bibliografia cu toate normele, legile și regulile sale se înscrie concordant și în alt domeniu de activitate al spațiului infodocumentar *infografia*, menirea căreia este de a prelucra informația și de a transmite publicului într-o formă explicită și rapidă: imagini, grafice, diagrame, tabele, hărți... Am putea adăuga descrierile bibliografice (chiar dacă nu sunt reproduceri grafice) cu toate datele despre documente, inclusiv adnotările, rezumatele, recenziile, referatele

care spun mult despre document, folosind cuvinte puține.

Pentru Ion Stoica infologia este convenită ca „sferă a prestărilor de servicii și consultanță informatică, corporațiile de infologie ocupându-se de baze de date, probleme de hardware și de software, iar infografia „este un concept care reflectă toate modalitățile de simbolizare infodocumentară” [4, pp.15, 16].

Printre toate organizațiile, structurile, instituțiile infodocumentare care efectuează cercetări în domeniul infologiei sunt și bibliotecile cu activități bibliografice, obiectul expunerii ce urmează.

În civilizația informației bibliotecile trebuie să se adapteze și să se dezvolte, să devină elemente-cheie ale societății informaționale prin organizarea și distribuirea informației electronice.

Tehnologiile de informare și comunicare obligă bibliotecile să revizuiască unele scheme și să regăsească noi echilibre: între local și distanță, între real și virtual, între consumator și producător. Creația, inovația și cercetarea se realizează în rețea care, împreună cu accesul liber la o cantitate importantă de informații, duce la o circulație rapidă a ei. Transferul de produse bibliografice în format digital extinde auditoriul de utilizatori, duce, concomitent, la o satisfacere rapidă și calitativă a cererilor de informare.

Remarcăm două modalități de încadrare a bibliotecilor în spațiul mediacomunicațional. Realizând funcția de cercetare, orientare, indicare bibliografică, bibliotecile utilizează un număr impresionant de resurse informaționale, cele electronice predominând la ora actuală.

Experiența Bibliotecii Științifice USARB adeverește complet acest fapt:

1. În susținerea procesului de instruire și cercetare sunt elaborate și expediate **Bibliografii tematice, Webbibliografii**, elaborate la solicitările utilizatorilor, necesare în procesul didactic și de cercetare.
2. În anumite situații pentru realizarea referințelor tematice, de precizare a datelor de publicare, faptice se apelează la resurse digitale. Un feedback constructiv consemnăm în acest caz prin intermediul serviciului **Întrebă biblio-**

tecarul <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/servicii/intreab-bibliotecarul>

3. Acoperirea informațională a temelor de cercetare științifică se realizează în regim **DSI (Diseminarea Selectivă a Informației)**, care are menirea de a satisface cerințele informaționale a unui grup de utilizatori, antrenați în acest proces. Sunt efectuate/expediate cercetări în diverse baze de date electronice abonate de bibliotecă.
4. **Asigurarea informațională a grupului de manageri universitari în regim SDC** (Servirea Diferențiată a Conducerei) – expedieri cadrelor manageriale a documentelor electronice, însoțite de pagini fultext, selectate din diverse baze de date, destinate organizării și desfășurării procesului didactic și educațional în școala superioară.

Bibliotecile ocupă locul lor binemeritat în spațiul mediaco-municațional grație produselor lor Informaționale diverse și dinamice, care întâmpină la timp cerințele utilizatorilor reali și potențiali. Relaționarea personală a bibliotecarilor cu utilizatorii săi pe cale virtuală este una foarte importantă și necesară în noile realități existente.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” își livrează serviciile informaționale cu conținut bogat și bine structurat în spațiul mediacomunicațional, oferind acces la resursele sale, respectându-se normele bibliografice:

- **Catalogul electronic PRIMO ExLibris, catalogul partajat a 7 biblioteci universitare din RM** - instrumentul de nădejde în căutarea și regăsirea informațiilor. Partea com-

ponentă a BŞ USARB în catalogul electronic constituie 439 330 de înregistrări bibliografice (<http://primo.libuniv.md/>)

- **Repozitoriul Instituțional ORA USARB** (<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>) înregistrează la moment 4 046 documente (1043 autori), avînd drept scop arhivarea resurselor electronice ale cadrelor didactice USARB. Serviciul oferă acces la conținuturile digitale ale publicațiilor, prezervându-le pe termen lung. Grupul țintă sunt toate categoriile de utilizatori (cercetătorii, cadrele didactico-științifice, studenții, masteranzii, doctoranzii) ai BŞ USARB.

- **Biblioteca digitală** (<http://tinread.usarb.md:8888/jspui/>) conține 1 337 de documente (curriculumuri ale profesorilor USARB și conținuturi create de autori din afara instituției).

- ***E-buletinul Achiziții recente***, structurat pe 11 domenii ale cunoașterii, elaborat o dată la două luni, conține înregistrări bibliografice, care au fost și continuă să fie expediate prin e-mail cadrelor didactice, studenților de la cele trei cicluri de instruire (Licențiat/Masterat/Doctorat) (<http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/achizitii-recen-te>).
- **Activitatea editorială** (<http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/cercetare/activitate-editoriala>) este un capitol al compartimentului *Cercetare*, care prezintă variantele electronice ale produselor bibliografice: *Bibliografiile publicațiilor profesorilor universitari; bibliografii orientate spre valorificarea colecției de carte rară a Bibliotecii; bibliografii locale (etnografice) biobibliografii* editate în colecțiile: *Bibliographia universitas; Facultas Biography-USARB; Personalități universitare bălțene; Universitari bălțeni; Promotori ai culturii; Scriitori și universitari; Doctor Honoris Causa; Vestigia Semper Adora* - instrumente necesare de informare și documentare

Participare la proiectele desfășurate de Biblioteca Națională a RM. BND Moldavica este concepută ca o bază centrală de full-texte ale documentelor patrimoniale incluse în Registrul Național „Memoria Moldovei” <http://www.moldavica.bnrm.md/despre.html>. Contribuția Bibliotecii Științifice USARB constituie în jur de 100 documente.

Produsul științific USARB a fost indexat de bibliotecari în 7 baze de date internaționale, repozitorii, biblioteci deschise, cataloage și platforme informaționale: Zenodo (Comunitatea USARB), Ceeol, IBN, eLibrary.ru. OpenLibrary, Issuu, Calameo, Scribd, SlideShare. Indexările au contribuit la sporirea ratingului, vizibilității rezultatelor științifice ale cercetătorilor bălțeni, inclusiv prin aplicarea indicatorilor sciento-bibliometrici.

Subliniem în mod special platforma Calaméo, care oferă un confort de neegalat pentru a citi documentele. Publicațiile sunt servite într-o formă optimă de grație, vaste posibilități de personalizare

(imagini de fundal, muzica de fundal, link-uri interactive.

CONCLUZII

În contextul informațional actual, administratorii, managerii de documente de pretutindeni ar fi bine să formeze un tot întreg pentru a elabora strategii de orientare în marele *univers informațional*, care ar *traversa spațiul și timpul* și ar evita o *evoluție stihiiinică și coplesitoare*.

Bibliografia ca infrastructură informațională, care are ca obiect de studiu *normele, tehnicile de identificare, descriere, clasificare a documentelor* se prezintă ca forță reală în rezolvarea problemelor din enorma și diversa lume infodocumentară.

Bibliotecile rămân și în continuare a fi manageri și furnizori principali de informații. Evident, că bibliografia va evolua, se va constitui și valorifica în condițiile bibliotecilor. Rezultatele performante ale activității bibliografice în biblioteci ar putea fi de folos și pentru alte instituții info- documentare și până la urmă pentru crearea unui spațiu mediacomunicațional accesibil pentru toți.

Bibliotecarii cu competențele lor media vor ghida și orienta și în continuare utilizatorii pentru orientare critică în spațiul mediacomunicațional.

Referințe bibliografice

1. CĂPĂLNEANU, Ana Maria. *Factorul informațional în învățământ și cercetare în contextul modernizării documentării științifice*. Cluj-Napoca, 2008, vol. I-II, p. 34.
2. POPESCU, Cristina. Pledoarie pentru bibliografie. In: *Studii de biblioteconomie și știința informării*. 2007, nr. 11, pp. 155-164. ISSN1453-5386.
3. REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării*. București : Fabr, 2001, vol. 1. 408 p. ISBN 973-85555-1-5.
4. STOICA, Ion. *Numai cercetarea salvează*. Constanța: Ex Ponto, 2013. 178 p. ISBN 978-606-598-240-6.
5. ВОХРЫШЕВА, М. Г. Библиография в системе медиакоммуникации. В: *Библиография*. 2016, nr. 1, pp. 17-24. ISSN 0869-6020.